

ODS ve středoevropském srovnání

25.dubna 2006 Petr Sokol

Občanští demokraté patří mezi výrazné strany pravého středu v rámci nových demokracií Střední a Východní Evropy. Tato je jejich role si zaslouží podrobnější popis.

ODS je od svého založení v roce 1991 nepřetržitě nejsilnější pravicovou stranou v České republice. To se projevuje nejenom v počtu členů, ale také v tom, že ve všech dosavadních volbách do Poslanecké sněmovny získala tato strana z nelevicových subjektů nejvíce hlasů. Takové postavení si v regionu střední a východní Evropy nevybudovala žádná jiná pravicová politická strana. V Maďarsku nejprve dominovalo národně-konzervativní Maďarské demokratické fórum (MDF) a až po jeho krizi se na vrchol dostal Svaz mladých demokratů (FiDeSz).

Nejstabilnější pravicová strana regionu

V Polsku se strany na pravici přeskupují, slučují a rozdělují před každými volbami a žádná ze stran v této části politického spektra již nenese název z počátku 90. let. Složitý proces dělení, slučování a opětovného slučování se nevyhnul ani slovinským stranám pravého středu.

Velmi nestabilní je pravicová scéna také ve všech třech pobaltských státech. Uvedme příklad Lotyšska, kde zatím každé parlamentní volby vyhrála strana, která před nimi nebyla stranou zastoupenou v lotyšském parlamentu. Příznačný je proto název aktuálně nejsilnější pravicové formace v této pobaltské republice - Nová éra.

Naproti tomu ODS byla ve všech parlamentních volbách zdaleka nejsilnějším subjektem pravice, a to vždy s velmi výrazným odstupem. Jediný výraznější odchod členů, který předznamenal vznik Unie svobody, sice znamenal dočasný pád ODS v preferencích, ale volby ukázaly, že ani toto odštěpení nezměnilo výsadní pozici ODS na pravici. Odštěpená Unie svobody získala jen zlomek hlasů, které získali občanští demokraté. ODS se navíc příliš nezapojovala do integračních snah s jinými stranami. Za svou existenci se sloučila pouze s konzervativní Křesťankodemokratickou stranou (KDS).

ODS dokázala ve čtyřech parlamentních volbách za sebou získat kolem 25 % hlasů a ve třech z nich dokonce tuto hranici výrazně překročila. Ostatní pravicové strany v regionu se naopak vykazují výrazným kolísáním voličské přízně. ODS ze všech voleb vyšla na prvním nebo druhém místě, a to vždy s výrazným odstupem na další subjekty.

ODS zvítězila dvakrát za sebou v parlamentních volbách (1992 a 1996). To se ve střední a východní Evropě podařilo již jen levicovým liberálním demokratům ve Slovinsku, kteří vznikli transformací tamní obdoby Komunistického svazu mládeže, nacionalistickému Mečiarovu Hnutí za demokratické Slovensko a také České straně sociálně demokratické. Ani jedna z těchto stran však očividně není stranou pravicovou.

V případě ODS je třeba zdůraznit, že nezvítězila pouze ve zmíněných parlamentních volbách (jako HZDS), ale po obou vítězstvích se skutečně stala klíčovou součástí nové vládní koalice.

Silné kontakty v regionu

Od nástupu Mirka Topolánka do čela Občanské demokratické strany se začala strana výrazněji orientovat na formalizované bilaterální vztahy. Od roku 2002 bylo uzavřeno hned několik smluv o spolupráci s politickými partnery ODS. Smlouvu o spolupráci ODS uzavřela s polskou Občanskou platformou (PO), polským Právem a spravedlností (PiS), Slovenskou demokratickou a křesťanskou unií (SDKÚ), Chorvatským demokratickým společenstvím (HDZ), estonskými stranami Res Publica a Vlast, lotyšskou Lidovou stranou a Novou érou, litevským Vlasteneckým svazem a Běloruskou lidovou frontou. Podobné smlouvy by měly být v krátké době uzavřeny také s maďarským FiDeSzem a slovenským Křesťanskodemokratickým hnutím.

Předseda ODS Mirek Topolánek se navíc zúčastnil sjezdu Slovinské demokratické strany (SDS, dříve Slovinská sociálnědemokratická strana).

Kromě toho ODS iniciovala společnou deklaraci s polskou Občanskou platformou, Slovenskou demokratickou a křesťanskou unií, maďarským Svazem mladých demokratů o společné podpoře ukrajinského subjektu Naše Ukrajina.

ODS v mezinárodních organizacích

Občanská demokratická strana si za 15 let své existence vybudovala celou řadu mezinárodních kontaktů. Zapojila se do mezinárodních organizací politických stran a navázala celou řadu bilaterálních kontaktů. ODS se v tomto směru stala výrazným reprezentantem proudu, který lze označit za čistě konzervativní. Občanští demokraté totiž dlouhodobě upřednostňují zapojení do ryze konzervativních mezinárodních organizací, jako byla EDU, a nemají zájem o začlenění do struktur, ve kterých vedle konzervativců fungují i křesťanští demokraté, jako je EPP.